

Täysistunto

Perjantai 13.12.2024 klo 13.03—15.12

Täysistunto alkoi klo 13.03. Täysistunto keskeytettiin klo 13.29. Täysistuntoa jatkettiin klo 14.30. Täysistunto päättyi klo 15.12.

Puhetta johti puhemies Jussi Halla-aho (13.03—13.29 ja 14.30—15.12).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 12.12.2024 antanut hallituksen esitykset HE 201-203/2024 vp.

2.2. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 411, 424, 426, 430-434, 436, 438, 441/2024 vp.

3. Ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 80/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ulkoasiainvaliokunnan jäseneksi edustaja Ville Skinnarin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 15/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Keskustelu asiasta päättyi 12.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

Keskustelussa edustaja Tiina Elo on edustaja Veronika Honkasalon kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen lausumaehdotuksen. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 166/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 54; poissa 29 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta

Hallituksen esitys HE 119/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Timo Mehtälä on edustaja Vesa Kallion kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. Keskustelussa edustaja Timo Mehtälä on edustaja Vesa Kallion kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset neljä lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 154, ei 16; poissa 29 (äänestys 2).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 119/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Timo Mehtälän ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 154, ei 16; poissa 29 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

Mietintö ”jaa”, Timo Mehtälän ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 16; poissa 30 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Mehtälän ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 16; poissa 30 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Mehtälän ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 154, ei 16; poissa 29 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 103/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 10/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 12.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Pinja Perholehto on edustaja Krista Mikkosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 56; poissa 29 (äänestys 7).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 103/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 136/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 12/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Vesa Kallio on edustaja Pinja Perholehdon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 72; poissa 30 (äänestys 8).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 136/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Valtion tukeman asuntorakentamisen keskukselta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 188/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 13/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Vesa Kallio on edustaja Pinja Perholehdon kannattamana ehdotanut, että lakiehdotukset hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 72; poissa 29 (äänestys 9).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 188/2024 vp sisältyvät 1.—16. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 121/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 19/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

Keskustelussa edustaja Timo Mehtälä on edustaja Vesa Kallion kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen. Keskustelussa edustaja Juha Viitala on edustaja Tiina Elon kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kaksi lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 121/2024 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Timo Mehtälän ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 15; poissa 31 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Juha Viitalan ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 55; poissa 34 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Juha Viitalan ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 55; poissa 31 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle paikallisen sopimisen edistämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 85/2024 vp

Lakialoite LA 26/2023 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 14/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 11.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Timo Furuholmin kannattamana ehdotanut, että lakiehdotukset hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 53; poissa 34 (äänestys 13).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 85/2024 vp sisältyvät 1.—11. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 26/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 120/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 11.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Pia Lohikosken on kannattamana ehdotanut, että 1. lakiehdotus hylätään. Keskustelussa edustaja Tuomas Kettunen on edustaja Olga Oinas-Panuman kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

1. lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 54; poissa 33 (äänestys 14).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 120/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Tuomas Kettusen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 69; poissa 33 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 2 c luvun 5 §:n ja henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 64/2024 vp

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 11/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 11.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Eemeli Peltonen on edustaja Laura Meriluodon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 53; poissa 34 (äänestys 16).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 64/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 192/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 24/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 10.12.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Hanna Räsänen on edustaja Petri Honkosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään. Keskustelussa edustaja Hanna Räsänen on edustaja Petri Honkosen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kolme lausumaehdotusta. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 68; poissa 34 (äänestys 17).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 192/2024 vp sisältyvät 1.—6. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 8. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsitte-

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

lyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen HE 192/2024 vp sisältyvän 7. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 68; poissa 34 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 51; poissa 34 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Räsänen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 68; poissa 34 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annetun lain ja koulutuksen korvaamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 168/2024 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 17/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä. [Lauri Lyly: Arvoisa puhemies! Tulisinko pitää puheenvuoron sieltä, kun täällä on vähän hälinää? — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle] — Pyytäisin edustajia siirtämään muut keskustelut salin ulkopuolelle, kiitos. — Olkaa hyvä, edustaja Lyly.

Keskustelu

13.24 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Koulutusvähennyksen poistaminen osana osaamisen kehittämistä on jatkumo Orpon oikeistohallituksen aikaisemmille koulutusleikkauksille. Investointi ihmiseen ja osaamiseen ei näytä käyvän, ja Suomen talouden kasvun avaimia, muun muassa osaamiseen panostamista, koko ajan heikennetään: aikuiskoulutustuen poisto, ammatillisen koulutuksen leikkaukset ja nyt tämä esitys tämän koulutusvähennyksen poistamisesta, jota vuonna 22 on käyttänyt 295 000 työntekijää, palkansaajaa — yrityksiä on ollut melkein 3 300. Tämä täsmäkoulutukseen liittyvä koulutusvähennys on ollut tarpeellinen, ja tällä nimenomaan on tehty yrityksen tarpeiden pohjalta koulutusta ja nimenomaan myös osaamisen ja koulutuksen kehittämistä ja jatkuvan oppimisen varmistamista. Tämä on tehty nimenomaan yrityksen lähtökohdista ja myös henkilöstön osaamisen ylläpitämiseksi, ja sen takia tämä on ollut erittäin tarpeellinen henkilöstön osaamisen kehittämisessä.

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

Tässä on myös toinen kokonaisuus: lakiehdotus koulutuksen korvaamisesta eli tämä koulutuskorvaus, joka säilyy julkisella puolella, mikä on ihan hyvä asia.

Tässä paketissa oli hyvää, mutta tämä toinen puoli oli huonoa. Sen vuoksi esitämme, että lakiehdotus 1 hylätään ja lakiehdotus 2 hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

13.27 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Investointi ihmiseen ja osaamiseen ei tälle hallitukselle näköjään käy. Koulutusvähennyksen poistaminen osana hallituksen leikkauspakettia on jatkumo Orpon oikeistohallituksen aiemmille koulutusleikkauksille. Aikuis-koulutustuen lopettaminen, ammatillisen koulutuksen leikkaukset ja koulutusvähennyksen poistoesitys muodostavat yhteensä yli 300 miljoonan euron leikkauksen työntekijöiden ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja työllistymismahdollisuuksien parantamiseen. Koulutusvähennyksen olemassaolo ja sen käyttäminen ovat tarjonneet eväitä yrityksille täsmäkouluttaa henkilöstöä nimenomaan yritysten tarpeiden pohjalta. Suomen talouden kasvun avaimia on muun muassa osaamiseen panostaminen, ja nyt kyllä hallitus tekee suuren virheen, kun se tässä työllisyystilanteessa poistaa pala kerrallaan kasvun avaimia yrityksiltä ja työntekijöitä.

Hallituksen mainostama 10 miljoonan euron määräraha työn ohessa tapahtuvan opiskelun pilotointiin ja kehittämishankkeeseen on yksi kolmaskymmenesosa verrattuna hallituksen tekemiin koulutusleikkauksiin ammatillisen osaamisen kehittämisen osalta. Näin pieni summa ei vastaa mitenkään edellä lueteltujen kehittämiskeinojen lakkauttamiseen.

Edellä mainituin perustein koulutusvähennyksen käyttöä olisi tullut jatkaa. Kannatan edustaja Lylyn hylkäysesitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Täysistunto keskeytetään, ja sitä jatketaan kello 14.30 suuren valiokunnan kokouksen päätyttyä.

Täysistunto keskeytettiin kello 13.29.

Täysistuntoa jatkettiin kello 14.31.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan kello 13.29 keskeytettyä istuntoa.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueesta annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 2 ja 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 26/2024 vp

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.31 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevan hallituksen esityksen keskeisenä sisältönä on muutos, jolla hyvinvointialueesta annettuun lakiin lisättäisiin ennakkollisen talouden ohjauksen menettely. Menettely olisi tarkoitettu tilanteisiin, joissa hyvinvointialueen talouden tila olisi vaarantumassa merkittäväällä tavalla. Neuvottelumenettely olisi harkinnanvarainen ja voitaisiin käynnistää laissa säädettyjen taloutta kuvaavien tunnuslukujen tai talousarvion ja -suunnitelman sisältöä ja toteutumista koskevien kriteerien perusteella.

Ennakkollinen talouden ohjaus pyrkii ehkäisemään hyvinvointialueen talouden tilan vaarantumista hallituksen esityksen mukaan. Neuvotteluissa voitaisiin muodostaa tilannekuva, jonka perusteella annetaan hyvinvointialueelle talouden tervehdyttämistä ja palveluiden järjestämisen turvaamista koskevia suosituksia. Esityksessä esitetään myös, että valtiovarainministeriö voisi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialueelle on myönnetty yhden kerran hyvinvointialueiden rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettua lisärahoitusta.

Arvoisa puhemies! Ennakkollisen ohjauksen menettelyn tavoite on lähtökohtaisesti aivan kannatettava, ennakkollinen talouden ohjaus kun pyrkii ehkäisemään hyvinvointialueen talouden tilan vaarantumista, mikä on totta kai tärkeä tavoite. Epäselväksi jää kuitenkin se, mitä lisäarvoa nyt esitetty muutos tuo nykytilaan, tai korjaako se ylipäättään olemassa olevia ongelmia. Hyvinvointialuelakiin on myös jo aiemmin tänä vuonna tehdyillä lainmuutoksilla tuotu valtiovarainministeriölle selkeä ohjaustehtävä, jolla osaltaan kavennetaan hyvinvointialueiden jo valmiiksi haurasta itsehallintoa. Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä valtiovarainministeriön ohjaus vahvistuu entisestään ja alueiden itsehallinnollinen rooli yhä vain kapenee. Tästä kehityksestä me sosiaalidemokraatit olemme huolissamme.

Arvoisa puhemies! On selvää, että uuden menettelyn avulla ei voida aidosti ratkaista hyvinvointialueiden haasteita talouden ja toiminnan yhteensovittamisen osalta. Siihen tämä esitys ei tuo mitään uutta ratkaisua. Hallintovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa kävi selväksi, että nyt esitetty ennakkollisen taloudellisen ohjauksen menettely ei millään tavoin poista tai korjaa niitä haasteita, joiden kanssa hyvinvointialueet juuri nyt kamppailevat. Keskeisintä alueiden talouden tasapainottamisessa olisikin nyt alijäämien kattamisvelvoitteen pidentäminen sekä mahdollisuus aitoihin pidemmällä aikavälillä kustannussäästöä tuoviin ratkaisuihin esimerkiksi hoitoonpääsyn parantamiseksi. Näitä keinoja hallitus ei ole halunnut hyvinvointialueille antaa.

Esitetyt muutokset eivät myöskään millään tavoin tule ratkaisemaan hyvinvointialueiden taloushaasteita, joiden takana ovat aivan muut asiat kuin puute yhteisen tilannekuvan muodostumisesta tai ohjauksen puutteesta, kuten hallituksen esitys antaa ymmärtää. Hyvinvointialueiden talouden ohjauksen lisääminen ei ratkaise sitä perusongelmaa, joka on liian tiukka alijäämien kattamisvelvoite tilanteessa, jossa hyvinvointialueet vasta rakenta-

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

vat toimintaansa ja jossa alueihin on kohdistunut huomattavaa kustannuskasvua niistä itsestään riippumattomista syistä.

Hallintovaliokunnan kuulemisissa tuotiin esiin myös hyvinvointialueiden hallinnollisen taakan lisääntyminen ilman merkittävää tästä hallinnollisen taakan kasvusta saatavaa hyötyä. Olisi tärkeää, ettei nykytilanteessa alueille lisätä ylimääräistä hallinnollista taakkaa ilman erityisen painavaa syytä. Esityksen mukainen ennakollinen talouden ohjauksen menettely lisäisi entisestään hyvinvointialueiden hallinnollista taakkaa ja sitä byrokratiaa, josta tässä maassa on pikemminkin pyritty pääsemään eroon. Lisäbyrokratialla ei alueiden taloudellista tai toiminnallista tilannetta korjata. Myöskään hyvinvointialueiden arviointimenettelyä koskevaa sääntelyä tai hyvinvointialueiden talouteen liittyviä arviointimenettelyn edellytyksiä ei tule tiukentaa alueiden tämänhetkisessä rahoitustilanteessa. Sen sijaan totean vielä kerran: hyvinvointialueiden alijäämän kattamiselle tulisi antaa lisää aikaa. Annetaan alueille se työrauha, jonka alueet tarvitsevat ja jonka alueet myös ansaitsevat.

Arvoisa puhemies! Edellä todetun perusteella ja vastalauseen 1 mukaisesti esitän, että lakiehdotukset hylätään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.36 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Peltonen perusteli hyvin näitä kokonaisuuksia. Täytyy muistaa, että kun hyvinvointialueitten alijäämät ovat olleet 1,4 miljardin luokkaa vuonna 23 ja tänä vuonna, niin siinä tällainen ennakollinen ohjaus ei ole enää tarpeellinen. Ja niin kuin muistetaan, taloudellisia ohjauskeinoja hyvinvointialueille on jo nykyisellä lainsäädännöllä todella paljon: Esimerkiksi vuodesta 25 eteenpäin palveluiden tarpeen kasvusta korvataan vain 80 prosenttia, eli se 20 prosenttia pitää tuottavuutta saada kasvatettua. Alijäämän kattamiseen tuli tässä viime viikolla 5—30 prosentin leikkaus, ja tarve olisi pidentää sitä alijäämän kattamisaikaa vähintään se kaksi vuotta, josta kansliapäällikkö Majanenkin on antanut viitteitä, että tällainen olisi mahdollista — tämäntyyppisiä asioita mieluummin. Sitten rahat on viety pois tehtävien muutoksien kautta, ja hyvinvointialueitten indeksi on kanssa tähän kustannuskehitykseen ollut alimittainen.

Nämä kaikki taloudelliset mittarit ja ohjauskeinot ovat kyllä jo tässä olemassa, ja toivoisin, että hyvinvointialueille annettaisiin aikaa sen toiminnan kehittämiseen ja talouden kuntoon saattamiseen vähän pitemmällä aikavälillä kuin mitä tässä nyt tavoitellaan, ja sitten annettaisiin tehdä sitä päätöksenteon autonomiaa — palveluverkkoratkaisuja ja kaikkea muuta, minkä tyyppisiä painotuksia kullakin alueella halutaan tehdä — eikä tehdä sellaisia sairaalaverkkoratkaisuja kuin hallituksen taholta nyt ollaan tekemässä. Siinä mielessä näen tämän ennakollisen ohjausmenettelyn vähän turhaksi toimenpiteeksi tässä, ja näytetäänkin, että tätä taloutta ohjataan tosi kovasti, mutta tätä palveluiden sisältöohjausta on vähemmän nyt tässä. Sosiaali- ja terveysministeriön rooli tässä on sitä, että minkä tasoisia ja minkä tyyppisiä palveluja valtion rahoittamana tässä tehdään, ja se jää todella vähäksi. Siinä mielessä tämän ohjauksen kehittäminen tähän suuntaan on nähdäkseni turhaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

14.38 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! Keskustan valiokuntaryhmän mielestä tämä puheena oleva esitys vie sote-uudistusta aivan väärään suuntaan. Lopputuloksena ihmisten palvelut heikkenevät, alueelliset erot Suomessa kasvavat ja hyvinvointialueiden it-

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

sehallinto romuttuu. Tämä esitys heikentää entisestään jo ennestään ohutta hyvinvointialueitten demokraattisesti valittujen päättäjien päätäntäoikeutta. Tässä herää kysymys myös siitä, mikä tulee olemaan oikeudellinen vastuu, jos hyvinvointialueilla hallituksen toimien takia tapahtuu esimerkiksi henkilövahinkoja. Joutuuko vastuun kantamaan hyvinvointialueen päättäjä, vai kantavatko sitten tämän eduskunnan hallituksen jäsenet vastuun?

Keskusta ei voi missään nimessä tätä lakiesitystä kannattaa, ja teenkin vastalauseen 2 mukaisen hylkäysehdotuksen.

Meillä on myös lausumaehdotuksia, mitkä luen nyt tässä:

”1. Eduskunta edellyttää, että hallitus pidentää hyvinvointialueiden alijäämien kattamisaikaa kahdella vuodella.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus ei enää leikkaa hyvinvointialueiden rahoitusta.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii hyvinvointialueiden tueksi sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalveluiden turvaamista koskevan toimenpideohjelman.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee viipymättä selvityksen hyvinvointialueen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden oikeudellisesta vastuusta tilanteessa, missä hyvinvointialueet eivät saa taloudellisia alijäämiään katetuiksi lakiin kirjatussa määräajassa ja täytettyä samanaikaisesti perustuslaissa säädettyä vaatimusta riittävästä sosiaali- ja terveyspalveluista.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

14.40 **Eeva Kalli kesk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on kuultu edellä erittäin hyviä puheenvuoroja vakavassa tilanteessa. Hyvinvointialueilla yritetään nyt erittäin vaikeassa tilanteessa turvata suomalaisille toimivia ja riittäviä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluita, ja on erittäin valitettavaa, että hallitus ei ole tuonut eduskuntaan ainuttakaan sellaista esitystä, joka helpottaisi hyvinvointialueiden vaikeaa tilannetta. Päinvastoin on tuotu useampia esityksiä, jotka tekevät jo entuudestaan vaikeasta tilanteesta entistä kestävämmän.

Näillä muodoin kannatan edustaja Räsäsen edellä tekemiä esityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.41 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan valtiovarainministeriö voisi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialueelle on myönnetty yhden kerran hyvinvointialueiden rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettua lisärahoitusta. Yksikään alue ei lisärahoitusta vielä ole saanut, vaikka Vantaan ja Keravan hyvinvointialue sitä ensimmäisenä alueena ja hyvin perustein aiemmin tänä vuonna haki. Valtiovarainministeriö ei lisärahoitusta myöntänyt, vaikka syytä olisi ollut. Hyvinvointialueethan ovat nyt tilanteessa, että joutuvat päättämään, rikkovatko rahoituslakia vai ihmisten oikeuksia saada peruspalveluita. Ennakollisen ohjauksen menettelyn tavoite on sinänsä kannatettava, mutta epäselväksi jää, mitä lisäarvoa se tuo.

Hyvinvointialuelakiin on jo aiemmin tänä vuonna tehty muutoksia, joilla on tuotu valtiovarainministeriölle ohjaustehtävä, jolla jo ennestään kavennetaan hyvinvointialueiden itsehallintoa. Tässä esityksessä ohjaus vahvistuu ja alueiden itsehallinnollinen rooli kapeene entuudestaan. Keskeisintä alueiden talouden tasapainottamisessa olisi alijäämien kattamisvelvoitteen pidentäminen sekä mahdollisuus aitoihin, pidemmällä aikavälillä kustan-

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

nussäästöä tuoviin ratkaisuihin esimerkiksi hoitoonpääsyn parantamiseksi. Esityksen mukainen ennakollinen talouden ohjauksen menettely lisäisi entisestään hyvinvointialueiden hallinnollista taakkaa ja byrokratiaa.

Edellä olevan perusteella kannatan edustaja Eemeli Peltosen hylkäysesitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

14.43 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on erittäin asiantuntevia puheenvuoroja tästä kokonaisuudesta pidetty, ja on helppo yhtyä siihen huomioon, että on vaikea nähdä, mitä lisäarvoa tämä hallituksen esitys tosiasiallisesti nykytilaan tuo. Pikemminkin tässä käy juuri niin, että tästä syntyy ennen kaikkea lisää hallinnollista taakkaa ja toisaalta tällä entisestään vain tiukennetaan sen ohjauksen pantaa, jota joka tapauksessa valtiovalta hyvinvointialueita kohtaan jo harjoittaa. Jos olemme aidosti huolissamme siitä, kykenevätkö hyvinvointialueet saavuttamaan tilanteen, jossa he pystyvät nyt kertyneet alijäämät kattamaan, niin tosiasiallisesti silloin pitäisi käsitellä ihan toisenlaisia esityksiä.

Ensimmäinen kokonaisuus liittyisi siihen, että olisi täydet perusteet pidentää hyvinvointialueiden nykyistä alijäämän kattamisaikaa tästä nykyisestä kahdesta vuodesta vähintään siihen neljään vuoteen, mikä olisi sama käytäntö kuin kunnilla. Tähänhän muun muassa edustaja Lyly tässä edellä hyvin viittasi, että valtiovarainministeriöstä myös kansliapäällikkö itse on todennut, että nykyisellä kehityskululla hyvinvointialueet eivät tule kykenemään kattamaan näitä alijäämiään nykyisen lainsäädännön asettamissa rajoissa. — Tämä oli se ensimmäinen asia. Tämä antaisi jokaiselle hyvinvointialueelle enemmän aikaa suunnitella omaa toimintaansa, pyrkiä parantamaan omaa kustannustehokkuuttaan ja sitä kautta myös pienentämään näitä vuosittaisia alijäämiä. Olen aivan varma, että mikäli tässä hyvinvointialueilla vähän enemmän aikaa olisi, ne kykenisivät oman toimintansa saattamaan myös huomattavasti kustannustehokkaammalle tolalle ja toisekseen pystyisivät välttämään niitä äkkijarrutuksia, joita olemme nyt nähneet eri puolilla.

No toinen kokonaisuus: Jos oikeasti haluaisimme helpottaa hyvinvointialueiden tilannetta, meidän pitäisi täällä käsitellä esityksiä, joilla hyvinvointialueet pystyisivät entisestään karsimaan nykyisiä hyvinkin kalliita ostopalveluita. Tästähän hallitus jo itse asetti selvitystyöryhmän viime vuoden puolella, ja työryhmä luovutti oman raporttinsa ja toimenpide-esityksensä tämän vuoden helmikuussa, mutta valitettavasti mitään ei ole tapahtunut. Kun me katsomme varsinkin sitä tämän vuoden kertynyttä alijäämää ja sitä, mikä siellä on se keskeisin suurin selittävä tekijä sille, miksi kustannukset ovat nousseet, niin ne tulevat juuri hyvinvointialueidenkin käyttämien ostopalveluiden kokonaisuudesta. Senpä takia olisi tärkeää saada tänne käsiteltäväksi esityksiä, joilla tätä kehitystä voitaisiin muuttaa. Tästä muutamalla hyvinvointialueella on erittäin hyviä esimerkkejä, kuten esimerkiksi sillä hyvinvointialueella, joka on kyennyt tekemään suurimman käännöksen viime vuodesta tähän vuoteen ja pienentämään omaa alijäämäänsä, ja se on tehty juuri ostopalveluita karsimalla. Se alue on itse asiassa Länsi-Uusimaa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain ja kuntarakennelain 56 a §:n ja 59 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 110/2024 vp

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 27/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.46 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kyseessä olevassa esityksessä on kyse vuotuisesta valtionosuuslain muutoksesta, jolla säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentista sekä valtionosuuteen tehtävistä määräaikaaisista vähennyksistä ja lisäyksistä seuraavalle talousarviovuodelle. Kunnille myönnettävä valtionosuus on ensi vuonna kasvamassa merkittävästi, sillä vuoden 2025 alussa kuntien vastuulle siirtyvät työllisyys- ja elinkeinopalvelut. Tältä uudistukselta odotetaan paljon, sillä kunnilla on nyt omissa käsissään ne keskeiset työkalut, joilla kuntien ja alueiden elinvoimaa vahvistetaan ja työllisyyttä edistetään.

On kuitenkin valitettavaa, että TE-palvelut ovat siirtymässä kuntiin merkittävästi aliresursoituina. Hallitus on pettänyt lupauksensa kunnille kustannusneutraalista siirrosta TE-uudistuksen yhteydessä. Onkin olemassa suuri vaara siitä, että jo heti ensi vuoden alussa kunnat joutuvat sopeuttamaan toimintaansa TE-palveluista tai jostakin muualta kunnan toiminnasta TE-palveluita rahoittaakseen. Tässä tämänhetkisessä työllisyystilanteessa ja kuntien uusien rahoitusvastuiden vuoksi vähimmäisedellytys olisi, että työllisyysmäärärahoihin kohdistuva 37 miljoonan euron leikkaus peruttaisiin. Kunnille on annettava tarvittavat työkalut rahoitusuudistuksen käynnistämiseksi kestävällä ja hallitulla tavalla.

Arvoisa puhemies! Hallitus nakertaa kuntien rahoitusta myös muilla tavoin paitsi tässä esityksessä myös niissä monissa muissa hallituksen esityksissä, joita tälle eduskunnalle on jo ehditty antaa. Jo toisena vuotena peräkkäin kuntien peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen kohdistuu yhden prosenttiyksikön leikkaus. Tämä vie kunnilta 25 miljoonaa euroa jo toisena vuotena peräkkäin. Kuntiin kohdistuvat leikkaukset ovat juuri nyt hyvin hankalia, sillä kuntien taloushaasteet ovat lähivuosina merkittäviä. Sen tiedämme kaikki.

Tätä haastetta ei ainakaan vähennä se tosiasia, että hallitus lykkäsi eteenpäin kuntien valtionosuusuudistusta, jota kunnissa oli odotettu pitkään. Sitä olisi tarvittu, jotta kuntien tehtävät ja rahoitus vastaisivat paremmin toisiaan sote- ja TE-uudistuksen jälkeisessä ajassa. On myös muistettava, että hallitus heikentää kuntien rahoitusta myös kotoutumiskorvausten huomattavalla leikkauksella jo ensi vuonna. Myös kuntien toimeentulotukimenot uhkaavat kasvaa huomattavasti, kun hallitus leikkaa sosiaaliturvaa ja viimesijaista tukea joutuu käyttämään yhä useampi suomalainen. Toimeentulotuesta kunnat maksavat puolet.

Myös normien purkamisen varjolla ollaan kunnilta leikkaamassa noin 23 miljoonaa euroa, vaikka tosiasiassa kuntien tehtäviä ei vastaavassa suhteessa vähennetä. Katsomme, että kuntien rahoitusta ei pitäisi vähentää ilman tietoa vastaavalla laajuudella kunnilta poistettavista tehtävistä. Kannatamme sitä, että kuntien normeja pyritään purkamaan hallitusti. Tämän tulee kuitenkin tapahtua siten, että sekä purettavat normit että vähennettävä rahoitus kulkevat käsi kädessä.

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella esitimme tässä salissa lakiehdotuksen ensimmäisessä käsittelyssä vastalauseemme mukaisia muutosehdotuksia. Näin olisi turvattu kuntien työllisyysmäärärahat riittävällä tasolla heti uudistuksen käynnistyessä ja peruttu indeksijarru, jonka hallitus on kuntien rahoitukseen nyt asettanut. Valitettavasti tämä esityksemme ei saanut riittävää tukea taakseen tässä salissa.

On valitettavaa, että hallitus ei toteuta kunnille keskeistä rahoitusperiaatetta, jonka mukaan kuntien tehtäviin on oltava riittävä rahoitus, tehtäviä vastaava rahoitus. Esitänkin, että eduskunta hyväksyy vastalauseen numero 1 mukaisen lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että kuntien rahoitusta ei normeja purettaessa leikata ilman varmuutta vastaavasti vähenevistä tehtävistä. Kuntien normien purkaminen ei saa muodostua pelkäksi kuntien rahoitusleikkaukseksi.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.51 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tämä liittyy isompaan kokonaisuuteen kuntien ja valtion välisissä rahoitusjärjestelyissä. Tätä 37:ää miljoonaa euroa, joka tässä työllisyysmäärärahoista otetaan pois, olisi juuri nyt tarvittu siellä kunnissa erityisen paljon, kun TE-uudistus otetaan siellä haltuun. Kaikki työllistämiseen liittyvät rahat olisi tarvittu tässä työttömyystilanteessa, koska se työllistäminen ja työttömien saaminen työmarkkinoille on entistä vaikeampaa. Ja kun tämä 37 miljoonaa euroa on kuitenkin todella merkittävä raha ja yleiskatteellinen raha, niin se olisi siellä kunnissa ollut erittäin tarpeellinen työllistämiskeinojen käyttämisessä, eli kaikki työkalut olisi pitänyt olla käytettävissä. Tämä liittyy aika paljon siihen, että palkkatuetusta työstä otetaan se kuntien osuus pois, ja tämä 37 miljoonaa on aika pitkälle sitä.

Tässä mielessä se palkkatuetun työn... Kun tämä on yleiskatteellista rahaa ja on tiukassa tilanteessa, niin voi olla, että sen työkalun käyttö tässä vähenee, ja niillä ihmisillä, jotka sitä ovat saaneet, matka avoimille työmarkkinoille aika pitkä. He tarvitsisivat nimenomaan sen palkkatuetun työn siihen, että se työmarkkinakelpoisuus vielä paranisi ja he pääsisivät sinne avoimille markkinoille töihin. Tässä mielessä tämä 37 miljoonan leikkaus tämän osalta on todella huono asia.

Tämän osalta kannatan edustaja Peltosen tekemää lausumaehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

14.53 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! On ilmiselvää, että hallitus on rikkonut omassa hallitusohjelmassaan kunnille annetun lupauksen rahoittaa uudet tehtävät täysimääräisesti kunnille. Hallitus on myös luvannut purkaa kuntien tehtäviä, ja nyt on käynyt niin, että näihin varattu rahoitus vietiin mutta tehtävät jäivät. Surullisinta tai pahinta kuntien kannalta on se, että hallitus ei ole toteuttamassa kuntien rahoitusjärjestelmän uudistusta, ja varsin moni meistä täällä salissa on kuntapäätäjää ja tiedämme, kuinka kovasti tätä uudistusta on odotettu.

Valitettavasti täytyy sanoa kyllä, että tulee tämmöinen takauma niistä ajoista, kun oli edellinen kokoomusjohtoinen hallitus. Silloin aloitettiin tämä suurkuntahanke, millä lähdettiin yhdistämään kuntia suurempiin alueisiin ja puhuttiin myös maakuntien yhdistämisestä, ja kyllä tässä valitettavasti on näkyvillä myös sellainen ilmiö, että myös tämä kokoo-

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

musjohtoinen hallitus tähtää tähän samaan, kuntien vähentämiseen, kun viedään ensin rahoitus pois.

Me keskustassa otamme tämän asian erittäin vakavasti, ja olemmekin jättäneet vastalauseen 2 mukaisen lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että pääministeri antaa eduskunnalle ilmoituksen hallitusohjelmaan kunnille kirjattujen lupauksen edistymisestä, toteuttamisaikataulusta ja viivästysten syistä.” Jäämme siis odottamaan pääministerin ilmoitusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

14.54 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Räsänen tekemää painavaa ja hyvin perusteltua esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

14.54 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Esitän, että lakiehdotukset hylätään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.55 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kyse kuntien rahoituksesta ja valtionosuuksista. Nykyään kuntien palveluissa on kyse hyvin vahvasti lapsiperheiden palveluista: varhaiskasvatuksesta, peruskouluista ja vapaa-ajan palveluista, kuten kirjastoista, kulttuuripalveluista, uimahalleista, leikkipuistoista ja ulkoilureiteistä. Kuntien vastuulla on tietysti myös asuntopolitiikka ja maankäyttö sekä kunnallistekniikka ja ympäristöpalvelut. Ensi vuoden alusta kuntien vastuulle siirtyvät myös työvoimahallinnon palvelut. On erittäin huonoa politiikkaa hallitukselta, että samaan aikaan kunnilta viedään onnistuneen työllisyyspolitiikan edellytykset. Tässä esityksessä on laskettu kuntien valtionosuusprosenttia ottaen huomioon hallituksen leikkaukset kuntien tehtävistä. Hallitus siis leikkaa muun muassa työllisyysmäärärahoista palkkatuen käyttöä rajoittamalla sekä kuntien työllistämismennoista ja kotoutumiskoulutuksesta, ja on useita varhaiskasvatuksen suunnitelmiin liittyviä vähennyksiä. Esitys sisältää myös hallitusohjelman mukaisen kuntien peruspalveluiden valtionosuuksiin tehtävän indeksileikkurin, jonka vasemmostoliitto olisi perunut omassa vaihtoehtobudjetissaan.

Kannatan näiden edellä olevien perusteella edustaja Kontulan esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

14.56 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä kun nyt keskustellaan kuntien taloudellisesta tilanteesta, niin on hyvä ehkä käydä läpi tämä kokonaiskuva. Ensi vuoden osaltahan nämä kaikki hallituksen muutokset, siis sekä tulonlisäykset että tulojen vähennykset, päätyvät siihen, että kuntatalous ensi vuoden osalta himpun verran vahvistuu tähän vuoteen verrattuna, ja se on tietenkin myönteinen asia. Mutta samalla on syytä muistaa sitten se kuva, jonka hallitus kertoo omissakin aineistoissaan, niin tässä budjettikirjassa kuin laajemmin julkisen talouden suunnitelmassakin, ja sehän on se, että kehyskauden loppua kohden mentäessä kuntien taloudellinen tilanne tulee entisestään heikkenemään. Tämähän johtuu siitä, että toisaalta kuntien tehtäväkentässä tapahtuvien muutosten osalta valtio ei todella enää korvaa samalla tavalla tehtäviä kuin ennen — valtionosuusprosentti ylipäättensä

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

on laskenut historiallisen alhaiselle tasolle — ja näitä uusiakaan muutoksia, joita ollaan tekemässä, niin kuin tässäkin keskustelussa on jo tuotu esille, ei täysimääräisesti rahoiteta. Nyt tämä iso uudistus työ- ja elinkeinopalveluiden osalta, joka ensi vuoden alusta myös siirtyy kuntien vastuulle: sielläkin tähän siirtyvään rahoitukseen liittyy aukko. Tämän takia olisi ollut kyllä erityisen tärkeätä, että tämä työllisyysmäärärahojen siirto, se vajaa 40 miljoonaa, olisi täysimääräisesti kunnille tässä vaiheessa annettu, jotta kunnat kykenisivät jo vuoden alusta alkaen tosiasiallisesti vastaamaan siihen haasteeseen, jota valtio odottaa, eli työllisyyden nostamiseen ja työttömien aktivointiin. On aivan päivänselvää, että kun nämäkin määrärahat nyt sitten vähentyvät, niin kuntien kyky vastata tähän haasteeseen on tältä osin pienempi ja kuntien tulee viime kädessä muusta toiminnasta kattaa ne kasvaneet kustannukset esimerkiksi näihin työllisyyspalveluihin.

Arvoisa puhemies! Laajemminkin on hyvä tunnistaa se, että kun katsomme kuntien tilannetta, niin tämä eriytymiskehitys, joka on ollut valloillaan jo pidemmän aikaan, tulee jatkumaan, ja sehan tarkoittaa sitä, että meille syntyy entistä enemmän niitä kuntia, jotka eivät kykene tulemaan nykyisellä tulo-rahoituksella toimeen, ja sitten taas vastaavasti jotkut kunnat kykenevät oikein hyvinkin. Tältä osin olisi kyllä toivottavaa, että ne uudistukset, jotka hallituksellakin hallitusohjelmassa ovat liittyen esimerkiksi valtionosuusuudistukseen tai kiinteistöverouudistukseen, kyettäisiin nyt viemään eteenpäin, eikä kävisi niin, niin kuin näissä yleensä käy, että kun jaettava määrä ei kasva, niin sitten projektista tuleekin erityisen vaikea, kun ei uskalleta tehdä minkäänlaisia päätöksiä. Tältä osin toivoisin, että ensi vuoden aikana vielä tarkemmin pääsisimme käymään läpi tätä kuntien taloudellista tilannetta. Senkin takia, että, niin kuin totesin, kehyskautta loppua kohti mentäessä sehan tulee heikkenemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

14.59 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Kunnille on lisätty vastuuta huolehtia maamme elinvoimasta ja osaamisen kasvattamisesta. Nyt hallitus on kuitenkin rikkonut ohjelmassaan kunnille annetun lupauksen rahoittaa uudet tai laajenevat tehtävät täysimääräisesti: hallitus on päättänyt leikata ensi vuonna kunnille siirrettävien TE-palveluiden rahoitusta 37 miljoonalla eurolla.

Tämä voi olla erittäin ongelmallista, koska viestit kentältä ovat kertoneet, että kunnilla on täysi työ ja sinänsä tämän asian kanssa kädet jo valmiiksi täynnä töitä osaavan henkilöstön turvaamiseksi tämän TE-uudistuksen yhteydessä ja käytännön asioiden järjestämiseksi tässä TE-uudistuksessa. Pelkona onkin nyt se, kun hallitus vie rahoitusta uudistukselta, etteivät kunnat pysty menestymään tässä työssään, kuntien elinvoiman ja työllisyyden edistämisessä, ja tämä pahimmillaan johtaa siihen, että nämä julkisen talouden tasapainottamisen haasteet entisestään kasvavat eivätkä suinkaan helpotu. Keskusta ei tätä linjaa kannata, ja tähän me edellytämme muutosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

15.01 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tämän pääministeri Orpon hallituksen aloittaessa työnsä — ei niin kovin kauan aikaa sitten — minulla oli suuria odotuksia nimenomaan hallituksen kuntapolitiikkaa kohtaan. Hallituksenhan piti ohjelmansa mukaisesti toteuttaa muun muassa valtionosuusuudistus vuonna 2026. Hallituksen piti toteuttaa

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

kunnille erittäin tärkeä kiinteistöverouudistus. Ja niinkin taidettiin todeta, että uusiin tehtäviin piti varmistaa riittävä rahoitus, kuten esimerkiksi tässä TE-uudistuksen yhteydessä, kun kunnat tulevat saamaan merkittävän uuden tehtävän ja merkittäviä uusia vastuita näiden työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirtyessä valtiolta kunnille.

No miltä tilanne näyttää nyt, kun hallitus on puolitoista vuotta saanut tässä maassa hoitaa asioita parhaalla tavallaan? Valtionosuusuudistus on jo ilmoitettu lykkääntyväksi vuodelle eteenpäin. Kiinteistöverouudistuksesta emme ole kuulleet tässä salissa hetkeen mitään uutta. Eikä hallitus ole myöskään jättänyt tekemättä sellaisia hallituksen esityksiä, jotka tosiasiallisesti suoraan tai välillisesti leikkaavat kunnilta sitä rahoitusta, jota ne tarvitsevat näiden nykyisten mutta myös kasvavien, uusien tehtävien hoitamiseen. En voikaan olla päätyttä muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että kyllä näyttää siltä, että hallituksen kuntapolitiikan pohja on pettämässä. Se on hyvin vakava asia, koska kunnat odottivat ja odottavat edelleen näitä niiden tulevaisuudennäkymille ja niiden talouden näkymille erittäin merkityksellisiä uudistuksia.

Olisi ensiarvoisen tärkeää, että me saataisiin mahdollisimman pian tähän saliin käsitteilyyn ja turvattua kunnille näkymät seuraavalle valtuustokaudelle lähteä rakentamaan niitä omia strategioita ja talous- ja toimintasuunnitelmia, kehittämään palveluita. Nyt olisikin erittäin tärkeää tehdä suunnanmuutos, pelastaa vielä sen kuntapolitiikan pohja ja tehdä ne uudistukset sillä tavalla kuin mihin hallitusohjelmassakin sitouduttiin, tuoda ne tänne eduskuntaan. Vielä ei siltä osin ole myöhäistä. Nämä uudistukset ovat kuitenkin aivan keskeisiä. Jos me tällä hetkellä katsomme esimerkiksi negatiivisia valtionosuuksia — sitä, että meillä on kuntia, jotka maksavat valtiolle, että saavat järjestää näitä valtion määrittämiä palveluita, laissa säädettyjä sellaisia — niin onhan näitä kestättömyyksiä aivan valtavan paljon tässä maassa. Ja juuri valtionosuusuudistukseen moni kunta on nyt toiveensa pannut, jotta näihin epäselvyyksiin saataisiin ratkaisuja ja saataisiin sitä kestävää tulevaisuudennäkymää kuntiin ja ennen kaikkea myöskin työrauhaa. Tämän puolesta haluan vielä tässäkin yhteydessä vedota hallitukseen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain ja eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 165/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.04 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallinnollisen muutoksen yksityiskohta synnytti valiokunnassa laajemman periaatteellisen keskustelun eläinten hyvinvoinnin valvonnasta ja sen organisoinnista ja siitä, mitkä asiat eläinten hyvinvointiin

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

itse asiassa vaikuttavat. Valiokunnassa asia käsiteltiin hyvin perusteellisesti, ja valiokunta laati asiasta erinomaisen mietinnön.

Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että eläinten hyvinvoinnin valvonnan asianmukaisen toteutumisen kannalta on keskeistä varmistaa valvontaa suorittavien henkilöiden riittävä osaaminen ja asiantuntemus. Valiokunnan mietinnössä nostetaan esille, ja valiokunnalle annetuissa lausunnoissa todettiin myös se, että valvonnan asiantuntemuksen turvaamiseksi valvonnan tulisi jatkossakin olla ensisijaisesti eläinlääkäreiden vastuulla, ja valiokunta omassa kannanotossaan toteaa, että valvontaa suorittavilla henkilöillä tulee asianmukaisen koulutuksen lisäksi olla myös riittävää käytännön kokemusta valvonnan kohteena olevista eläimistä sekä niiden lajityypillisistä ominaispiirteistä ja tarpeista. Tämä käytännön kokemuksen korostaminen oli valiokunnan erittäin yksimielinen ja selkeä tahtotila.

Valiokunta nosti myös esille sen, että ongelmista kärsiville eläinten omistajille pitää myös saada riittävän varhaisessa vaiheessa asianmukaista apua, ja yhteistyötä eläinten hyvinvointia valvovien ja muiden viranomaisten välillä pitää tiivistää ja sen pitää toimia.

Samoin tässä hyvin yksimielisessä käsittelyssä valiokunta korosti sitä, että tuotantoeläinten hyvinvoinnin kannalta on tärkeää huolehtia tuottajien jaksamisesta tarjoamalla tuottajille monipuolista asiantuntija-apua matalalla kynnyksellä. Tähän haasteeseenhan hallitus on onneksemme jo osittain vastannut vakainaistamalla Välitä viljelijästä -projektin vakinaiselle rahoitukselle ja turvannut sen tulevaisuuden.

Arvoisa herra puhemies! Tätä erinomaista valiokuntakäsittelyä ja siinä käytyä keskustelua hieman varjosti se fakta, että valiokunnassakin oletettiin ja odotettiin, että tätä lakipohjaa saatetaan joutua muuttamaan kyllä hyvin pikaisella aikataululla tulevaisuudessakin, jos ja todennäköisesti kun aluehallintouudistus etenee, mutta tätäkin taustaa vasten valiokunta teki valmiit pohjatyt. Jos hallinnon rakenteet muuttuvat, nämä valiokunnan perusteet kyllä pätevät uuteenkin hallintomalliin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

15.07 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! On ilahduttavaa kuulla, että maa- ja metsätalousvaliokunnassa on keskusteltu eläinten hyvinvoinnista. Sehän on valtavan tärkeä asia. En kuulu maa- ja metsätalousvaliokuntaan enkä ole näissä keskusteluissa ollut mukana, mutta en voi olla ihmettelemättä erästä yksityiskohtaa tämän maan hallituksen ratkaisuihin liittyen eläinten hyvinvointiin.

Orpon hallitushan päätti lakkauttaa eläinsuojeluasiamiehen viran, joka tässä maassa oli vielä pääministeri Orpon hallituksen aloittaessa. Tämä eläinsuojeluasiamiehen viran historiahan on aika erikoinen: Kataisen hallitus perusti tämän viran, Sipilän hallitus lakkautti sen, Marinin hallitus perusti sen ja nyt taas pääministeri Orpon hallitus tämän viran lakkauttaa. Oli itse asiasta mitä mieltä tahansa, kannatti tai vastusti tätä eläinsuojeluasiamiehen virkaa, pitäisin kyllä erittäin viisaana, että jonkinlaista pitkäjänteisyyttä tämänkin tyypisessä asiassa ja virassa saataisiin tähän maahan. Ei voi olla niin, että vuorotellen hallitukset perustavat ja seuraava sitten lakkauttaa tällaisen tehtävän, jonka merkityksen puolesta on kuitenkin vedonnut tässäkin talossa jopa muutama valiokunta. Se taisi olla nimenomaan ympäristövaliokunta, joka peräänkuulutti edellisellä vaalikaudella, että kyllä tällä eläinsuojeluasiamiehen viralla tärkeä paikka tässä maassa on.

Tiedostaen sen, että asia ei suoraan tähän hallituksen esitykseen liity, mutta se liittyy edustaja Viljasen nostamaan tärkeään aiheeseen eli eläinten hyvinvointiin erittäin kiinteäs-

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

ti, halusin tästäkin asiasta vielä hallitusta kirittää. Jospa vaikka vielä tämän kauden loppupuolella tämä tärkeä virka perustettaisiin uudelleen, niin seuraava hallitus voisi sen sitten pysyttää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.09 Pia Lohikoski vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tästä yksimielisestä mietinnöstä haluan nostaa kaksi kohtaa esille.

Valiokunta on korostanut, että eläinten hyvinvoinnin valvonnan asianmukaisen toteuttamisen kannalta on keskeistä varmistaa valvontaa suorittavien henkilöiden riittävä osaaminen ja asiantuntemus. Valiokunnalle annetuissa lausunnoissa on nostettu esiin, että valvonnan asiantuntemuksen turvaamiseksi valvonnan tulisi olla jatkossakin ensisijaisesti eläinlääkäreiden vastuulla. Valiokunta katsoo, että valvontaa suorittavilla henkilöillä tulee asianmukaisen koulutuksen lisäksi olla riittävää käytännön kokemusta valvonnan kohteena olevista eläimistä ja niiden lajityypillisistä ominaispiirteistä ja tarpeista.

Nostan tämän esille siksi, että Suomessakin käydään aina silloin tällöin tätä turkistarhaukseen liittyvää keskustelua, joka nyt ei suoraan liity välttämättä tähän mietintöön, mutta jossa näiden lajityypillisten ominaispiirteiden ja tarpeiden toivoisi tulevan erityisen hyvin huomioon otetuksi, ja ehkä tässä mielessä toivoisi, että eläinsuojeluvalvontaa voisi olla mahdollista vielä lisätä nimenomaan turkistarhoille, joista usein kuulee karuja raportteja.

Toinen asia, jonka nostan esiin tästä yksimielisestä mietinnöstä, ihan tällainen yksityiskohta: Täällä kerrotaan pari vuotta sitten perustetusta koirarekisteristä, mutta todetaan, että samassa yhteydessä oli tehty kissarekisterin perustamisesta päätös, mutta rekisterin perustamisen aikataulu on viivästynyt. Miksi tämä yksityiskohta on mielestäni tärkeä? Tässä valiokunnan saamassa selvityksessä on korostettu, että kissarekisterin saaminen voimaan on jalostuskäyttöä rajoittavien sairauksien lisäksi tärkeää myös siksi, että Suomessa valitettavasti edelleenkin vuosittain hylätään paljon kissoja, ja kissat villiintyvät ja on tällaisia kissapopulaatioita, jotka ovat ehkä myöskin haitallisia monille muille eläimille, ja nyt sitten tämä kissarekisteri olisi tärkeä muutos tähän tilanteeseen, sillä sen avulla kissojen omistaja olisi jäljitettävissä. Sen takia peräänkuulutan sitä, että tätä asiaa toivottavasti nopeutettaisiin, koska kissarekisterin avulla villiintyneet ja kodittomat kissat olisi helpompaa erottaa esimerkiksi karanneista kotikissoista. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 165/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on maanantaina 16.12.2024 klo 12.00.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tämä täysistunto on päättynyt. Hyvää viikonloppua!

Täysistunto lopetettiin klo 15.12.

Pöytäkirja PTK 135/2024 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi: